

Rezime Izvještaja guvernera - april 2011

Ažurirano: 08.06.2011. godine

U Izvještaju guvernera za april 2011. je konstatovano da su tekuće aktivnosti CBCG realizovane u skladu sa njenom politikom. Konstatovano je da je u aprilu došlo do zaustavljanja rasta cijena i da je prisutno smanjenje deficita tekućeg računa platnog bilansa. Istaknuto je i da je prisutan oporavak realnog sektora. U aprilu je došlo do porasta depozita, a krediti su stagnerali. Zaključeno je da stabilnost finansijskog sistema nije ugrožena, a postojeći rizici su ocijenjeni kao umjereni.

Cijene su u aprilu ostale na istom nivou kao i prethodnog mjeseca. Godišnja stopa inflacije, mjerena indeksom potrošačkih cijena, iznosila je 3,7%, a u odnosu na decembar 2010. godine iznosila je 3,3%. Nakon skoka cijena u prethodnom mjesecu, posebno hrane i goriva, korigovana je početna projekcija, pa se za 2011. godinu očekuje kretanje inflacije u rasponu od 3,50% (optimistička procjena) do 5,75% (pesimistička procjena).

Industrijska proizvodnja je u prva četiri mjeseca 2011. godine zabilježila pad od 5,5% u odnosu na isti period prethodne godine, čemu je doprinio pad proizvodnje u sektoru proizvodnje električne energije, gasa i vode. Rast proizvodnje je zabilježen u sektoru vađenja ruda i kamena i sektoru prerađivačke industrije.

Broj dolazaka turista u prva četiri mjeseca 2011. godine povećao se za 10,4%, dok se broj noćenja povećao za 3,4% u odnosu na isti period prethodne godine. Pojedine kategorije saobraćaja su ostvarile rast u prva četiri mjeseca 2011. godine u odnosu na isti period prethodne godine. Prevoz robe je povećan u željezničkom i vazdušnom saobraćaju, dok je u drumskom saobraćaju zabilježen pad. Kod prevoza putnika došlo je do povećanja u vazdušnom saobraćaju, dok je u željezničkom i drumskom saobraćaju smanjen prevoz putnika. Prema preliminarnim podacima Monstata, građevinarstvo je zabilježilo rast od 24,6% u prvom kvartalu 2011. godine u odnosu na isti period prethodne godine, mjereno efektivnim časovima rada. Promet robe u trgovini na malo (u tekućim cijenama) u aprilu 2011. u odnosu na isti mjesec prethodne godine veći je za 11,6%, a u odnosu na mart 2011. manji za 7,3%.

Broj zaposlenih u martu 2011. godine je povećan za 0,5% u odnosu na februar 2011., dok je u odnosu na mart 2010. godine smanjen za 7,3%. Broj nezaposlenih lica je smanjen za 1,7% u aprilu 2011. u odnosu na prethodni mjesec, a 3% u odnosu na isti mjesec prethodne godine.

Na kraju aprila 2011. godine od 55.271 pravnih i fizičkih lica koji obavljaju djelatnost, njih 14.634 ili 26,5% je bilo u blokadi. U poređenju sa prethodnim mjesecom došlo je do povećanja broja blokiranih pravnih i fizičkih lica za 0,4%, a u odnosu na decembar 2010. godine za 3,7%. Ukupan iznos duga po osnovu koga je izvršeno blokiranje računa iznosi 295 miliona eura, što predstavlja pad u odnosu na mart 2011. godine od 2,2%, a u odnosu na decembar 2010. godine rast od

16,2%. Koncentracija duga je bila relativno velika jer je 10 najvećih dužnika, koji čine 0,07% od ukupno evidentiranih dužnika, učestvovalo sa čak 20,6% u ukupnom dugu, po osnovu koga je izvršeno blokiranje računa. Takođe, 50 najvećih dužnika, koji čine 0,35% od ukupno evidentiranih dužnika, učestvovalo je sa 41,0% u ukupnom dugu, po osnovu koga je izvršeno blokiranje računa.

Kreditni rizik i dalje je prisutan u bankarskom sistemu usljed još uvijek nedovoljnog oporavka crnogorske privrede. Sa aspekta likvidnosti, stanje u bankarskom sistemu je na zadovoljavajućem nivou. Kapital banaka je u aprilu 2011. godine u odnosu na prethodni mjesec povećan za 1,1%, (najvećim dijelom zbog izvršene dokapitalizacije kod jedne banke), dok je u odnosu na decembar 2010. godine smanjen za 1,6%. Likvidna aktiva je u aprilu iznosila 565,9 miliona eura i bila je viša za 0,4% u odnosu na prethodni mjesec, a u odnosu na decembar 2010. godine za 0,6%. Bilansna suma banaka je u aprilu povećana za 0,2%, u odnosu na mart 2011. godine, dok je u odnosu na decembar 2010. godine smanjena za 1,2%. Depoziti su u aprilu povećani za 0,7% u odnosu na prethodni mjesec, a u odnosu na decembar prethodne godine za 0,4%. Krediti banaka su ostvarili neznatan pad u odnosu na prethodni mjesec (0,04 miliona eura), dok su u odnosu na decembar 2010. godine ostvarili pad od 4,9%. Došlo je do pada kredita koji kasne za 6,5% u odnosu na mart 2011. godine, dok je u odnosu na kraj prethodne godine zabilježen rast od 10,6%. Nekvalitetni krediti su u aprilu povećani u odnosu na prethodni mjesec za 7,8%, a u odnosu na kraj prethodne godine za 13,7%.

Prosječna ponderisana efektivna aktivna kamatna stopa u aprilu 2011. godine iznosila je 9,68%, što predstavlja rast od 0,01 procentnog poena u odnosu na prethodni mjesec, a 0,05 procentnih poena u odnosu na decembar 2010. godine. Prosječna ponderisana pasivna kamatna stopa je iznosila 3,04% u aprilu 2011. godine i ostvarila pad od 0,2 procentna poena u odnosu na prethodni mjesec, a 0,23 p.p. u odnosu na decembar 2010. godine. Ovakvo kretanje kamatnih stopa je rezultat metodologije koja pokriva sve kredite i depozite, a ne novoizdate kredite i novoprimitljene depozite.

Na kraju aprila 2011. godine obavezna rezerva banaka iznosila je 164,5 miliona eura, što je za 0,5 miliona ili 0,3% više u odnosu na prethodni mjesec, a za 0,1 milion ili 0,04% manje u odnosu na kraj 2010. godine. Od ukupnog iznosa izdvojene obavezne rezerve, na računu obavezne rezerve u zemlji izdvojeno je 68,7%, u državnim zapisima 23,9%, a na računu Centralne banke u inostranstvu 7,4%. Deset banaka je iskoristilo mogućnost izdvajanja dijela obavezne rezerve u obliku državnih zapisa.

Na kraju aprila 2011. godine, prema preliminarnim podacima, bruto premija osiguranja iznosila je 6,9 miliona eura. U njenoj strukturi i dalje dominiraju premije neživotnog osiguranja (88,7%), dok se ostatak odnosi na fakturisane premije životnog osiguranja (11,3%).

U aprilu je zabilježen značajan rast prometa na tržištu kapitala, ali je ostvaren pad oba indeksa u odnosu na prethodni mjesec.

Prema procjeni Ministarstva finansija, fiskalni deficit Crne Gore iznosio je 10,9 miliona eura u aprilu 2011. godine, dok je u istom periodu prethodne godine

ostvaren deficit u iznosu od 3,5 miliona eura. Deficit budžeta za prva četiri mjeseca je iznosio 43,9 miliona eura, odnosno 1,4% procijenjenog BDP-a. Izvorni prihodi budžeta Crne Gore iznosili su 89,5 miliona eura ili 2,8% BDP-a, što je u odnosu na plan za tekući mjesec niže za 1,7%. U odnosu na ostvarenje izvornih prihoda u aprilu prethodne godine, ostvaren je pad od 3,1%. Izdaci budžeta iznosili su 100,4 miliona eura ili 3,1% BDP-a, što je za 4,6% više u odnosu na isti period prethodne godine. U aprilu kapitalni budžet iznosio je 2 miliona eura.

Javni dug Crne Gore, na kraju aprila 2011. godine, iznosio je 1.442,3 miliona eura ili 45,2% BDP-a. Od toga, na unutrašnji dug se odnosilo 366,6 miliona eura ili 11,5% BDP-a, a na spoljni dug 1.075,7 miliona eura ili 33,7% BDP-a. U odnosu na kraj prethodnog mjeseca stanje duga je uvećano za 161,2 miliona eura. Ukupan iznos garancija Crne Gore na kraju aprila 2011. godine iznosio je 362,9 miliona eura ili 25,2% javnog duga, od čega su ino garancije iznosile 338,5 miliona eura, dok su garancije izdate za kredite kod domaćih banaka iznosile 24,4 miliona eura. U odnosu na kraj prethodnog mjeseca, iznos izdatih garancija smanjen je za 3,4 miliona eura, i to po osnovu dodatnog povlačenja sredstava EIB-a za podršku projektima malih i srednjih preduzeća.

Prema preliminarnim podacima, u prvom kvartalu 2011. godine deficit tekućeg računa bio je manji za 22,5% u odnosu na isti period 2010. godine i iznosio je 188,5 miliona eura, što je rezultat smanjenja spoljnotrgovinskog deficita i ostvarenog suficita na ostalim podračunima tekućeg računa. U prva četiri mjeseca 2011. godine neto priliv stranih direktnih investicija, prema preliminarnim podacima, iznosio je 145 miliona eura i za 16% je manji nego u istom periodu 2010. godine. Ukupan priliv stranih direktnih investicija iznosio je 163 miliona eura, dok je istovremeno ostvaren odliv u iznosu od 18 miliona eura. Od ukupnog priliva stranih direktnih investicija vlasnička ulaganja su iznosila 115 miliona eura, dok je priliv u formi interkompanijskog duga iznosio 38 miliona eura. U strukturi vlasničkih ulaganja, investicije u preduzeća i banke čine 44,5% ukupnog priliva, a ulaganja u nekretnine 26%. Priliv novčanih sredstava po osnovu povlačenja sredstava rezidenata investiranih u inostranstvu iznosio je 10 miliona eura.

U Izvještaju su sublimirane realizovane ključne aktivnosti svih organizacionih jedinica u sastavu Centralne banke, a koje su bile u funkciji sprovođenja Politike Centralne banke u aprilu 2011. godine.

U cilju podsticanja i očuvanja zdravog bankarskog sistema, kontinuirano je nadgledano i analizirano stanje u bankarskom sistemu Crne Gore.

Upravljanje međunarodnim rezervama vršeno je na principima likvidnosti i sigurnosti, a uspješno su izvršene i aktivnosti u vezi sa ulogom Centralne banke kao fiskalnog agenta.

Banke su redovno izdvajale zakonom propisani nivo obavezne rezerve i nije bilo korišćenja ovih sredstava u aprilu. Raspoloživost RTGS i DNS sistema iznosila je 100% u aprilu. Uredno i blagovremeno su snabdijevane banke i drugi klijenti CBCG novčanicama i kovanim novcem u odgovarajućoj apoenskoj strukturi u eurima.

U okviru pitanja vezanih za ispunjenje obaveza na putu pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji, Centralna banka je:

- učestvovala na Ekspertskom sastanku Evropske komisije o projekcijama makroekonomskih indikatora zemalja kandidata. To je prvi put da je Crna Gora pozvana da prisustvuje ovim redovnim polugodišnjim sastancima na kojima Evropska komisija sa predstavnicima Centralnih banaka i Ministarstva finansija upoređuje i diskutuje svoja predviđanja i potencijalne razlike. Centralna banka je po prvi put poslala svoje prognoze, koje su razmotrene sa predstavnicima Evropske komisije;
- učestvovala na sastanku povodom političkog dijaloga o fiskalnoj i ekonomskoj politici zemalja kandidata, kao i sastavljanja zaključaka EU o progresu zemalja kandidata i kvalitetu urađenih Pretpristupnih programa. U okviru ovih aktivnosti, održan je ministarski dijalog zemalja članica EU i zemalja kandidata;
- pripremila prilog iz svoje nadležnosti za Izvjestaj o napretku Crne Gore koji se dostavlja Ministarstvu vanjskih poslova i evropskih integracija.